

Motion till riksdagen 2009/10:N18

**av Kent Persson m.fl. (v, s, mp)
med anledning av prop. 2009/10:179**

Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB (publ)

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2009/10:179 Förtydligande av uppdraget för Vattenfall AB (publ).
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till nytt uppdrag för Vattenfall AB.

Regeringens bristfälliga styrning av Vattenfall

Under det senaste halvåret har nyhetsrapporteringen kring Vattenfall varit mycket intensiv. Exempel på sakfrågor som varit uppe till diskussion är bl.a. Vattenfall AB:s ekonomiska ansvar för eventuella olyckor i dotterbolagets verksamhet i Tyskland, köpet av Nuon och Vattenfalls rättstvist mot Tyskland angående miljökraven på det nya kolkraftverket i Hamburg. Det har varit olika bud mellan regeringens och Vattenfalls företrädare om kommunikationen och informationsflödet mellan parterna.

Det som har hänt och sättet det har kommenterats på från regeringen har väckt en mängd frågor kring både hur regeringens klimat- och energipolitik egentligen ser ut och frågor om styrningen av Vattenfall. Bägge delarna väcker en stark oro för att det saknas tillräcklig kraft och tydlighet från regeringens sida för att förverkliga de politiska mål som Vattenfall har att uppfylla.

Informationen till riksdagen har också varit undermålig. Näringsministern har medgivit att avtalet om pantsättning av Vattenfall varit känt för regeringen sedan åtminstone våren 2009. I den årliga skrivelsen till riksdagen från regeringen, avlämnad i juli 2009, om statliga företag finns inte avtalet nämnt med ett ord.

På senare tid har vi sett ytterligare exempel på regeringens misslyckande med energipolitiken och styrningen av Vattenfall. Bolagets reviderade inve-

Fel! Okänt namn på

steringsplan innebär ökade investeringar i kolkraftverk, brunkolsbrytning och kärnkraft, och minskade i förnybara energikällor som vindkraft. Vi rödgröna riktar därför skarp kritik mot regeringens styrning av Vattenfall.

Nu måste den negativa utvecklingen vändas. Regeringen måste ta sitt ansvar och vara en tydligare ägare av Vattenfall.

Ny väg för Vattenfall

År 2005 beslutade den dåvarande regeringen om ett tillägg i bolagsordningen vilket innebär att Vattenfall ska vara ledande i omställningen till en uthållig svensk energiförsörjning. Riksrevisionen granskade 2007 hur detta fått genomslag i Vattenfalls verksamhet. Riksrevisionen konstaterade att det utvidgade uppdraget hade fått genomslag i bolagets interna styrning och återrapportering. Ett flertal satsningar hade gjorts, framför allt inom vindkraft. Flera begrepp i bolagsordningens tillägg skapade dock utrymme för olika tolkningar. Det försvårade möjligheten att följa upp om Vattenfall arbetar i enlighet med regeringens uppdrag. Riksrevisionen ansåg att det utvidgade uppdraget därför borde förtydligas. Återrapporteringen till regeringen, liksom regeringens rapportering till riksdagen, borde dessutom fördjupas. Rapporteringen borde i större utsträckning fokusera på effekterna av genomförda insatser, i förhållande till de mål som regeringen satt upp för Vattenfall inom förnybar energi. Några åtgärder vidtogs inte av den borgerliga regeringen med anledning av detta. Tvärtom har regeringen, trots upprepade löften om motsatsen, inte lyckats få fram ett nytt ägardirektiv förrän nu.

Nu när regeringen äntligen tar fram ett tydligare uppdrag till Vattenfall innebär det en förändring till det sämre. Nu ska Vattenfall inte längre vara ledande i energiomställningen utan endast "ett av de bolag" som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. Vi menar att det är att ta ett steg i fel riktning. Vi vill i stället förtydliga Vattenfalls uppdrag som det ledande företaget i energiomställningen.

Det finns en otydlighet kring den geografiska avgränsningen och regeringen vill därför förtydliga att alla geografiska avgränsningar ska utgå ur bolagsordningen. Vi vill också göra ett sådant förtydligande.

Vattenfalls avkastning har minskat de senaste åren. Regeringen skriver att det beror delvis på en ökande investeringstakt i verksamheter med lägre lönsamhet. De driftstörningar som har varit under 2008 och 2009 i den tyska och svenska kärnkraftsverksamheten har bidragit till ett sämre resultat med totalt ca 10 miljarder kronor. Vi menar att regeringen noga måste följa upp hur Vattenfalls senaste investeringar påverkar Vattenfalls resultat även på längre sikt.

Hur regeringen ser på Vattenfalls framtid som ett helstatligt bolag framgår inte i propositionen, men statsministern har i ett tidigare uttalande öppnat för att släppa in externa minoritetsägare i bolaget. Näringsministern har även uttalat att det pågår en genomgång av alla bolag som Alliansen kan tänkas sälja ut och att Vattenfall är ett av dem. Vi anser att Vattenfall ska kvarstå i

helstatlig ägo, och vara ett modernt, affärsmässigt drivet och framåtsyftande bolag.

Regeringen anger att dess förslag på nytt uppdrag till Vattenfall inte innebär någon kortsiktig omvandling av Vattenfall till ett nischbolag som enbart ska äga förnybar och koldioxidfri produktion. Vi menar att även om det på kort sikt inte är möjligt behövs det en vision för att Vattenfalls energiförsörjning på längre sikt helt ska basera sig på förnybar energi.

Regeringen skriver i propositionen att kärnkraften är koldioxidneutral. Om hänsyn tas till alla led i kärnbränslecykeln, från urangruvan till slutförvaret, är det uppenbart att kärnkraften inte är koldioxidfri. Därför anser vi att termen koldioxidneutral är olämplig.

Med tanke på tidigare uppgifter om Vattenfalls försäljning av elnäten i Sverige vill vi markera att vi inte anser att det är en bra väg att gå ur flera aspekter. Dels betyder oligopolsituationen i Sverige med tre stora energibolag att en försäljning av Vattenfalls nätverksamhet kan göra oligopolet än tydligare. De skrivningar som görs i propositionen om Vattenfalls nätverksamhet kan bädda för en utförsäljning vid ett fortsatt borgerligt styre.

Rödgrön syn på Vattenfall

Vi vill att Vattenfall ska vara ledande i omställningen av energisystemet och pådrivande i energiomställningen i Sverige och Europa, dvs. på alla de marknader där Vattenfall är verksam. Det gäller även relevanta dotterbolag. För oss inom det rödgröna samarbetet är det självklart att Vattenfall ska kvarstå i helstatlig ägo, och vara ett modernt, affärsmässigt drivet och framåtsyftande bolag. Vattenfall ska öka sina investeringar i förnybar energiproduktion och inte bygga nya kärn- eller kolkraftverk. Vi vill att Vattenfall ska vara en aktiv part i arbetet för ökad energieffektivisering och att bolaget kontinuerligt minskar utsläppen av växthusgaser. Visionen är att Vattenfalls energiförsörjning helt ska basera sig på förnybar energi. Vattenfall ska vidare enligt vår mening vara en strategisk partner till basindustrin och bör, inom ramen för EU:s statsstödsregler och miljömässiga krav, möjliggöra konkurrenskraftiga priser för den svenska elintensiva industrin. Detta bör återspeglas i uppdraget för Vattenfall.

Stockholm den 14 april 2010

Kent Persson (v)

Tomas Eneroth (s)

Börje Vestlund (s)

Carina Adolfsson Elgestam (s)

Renée Jeryd (s)

Alf Eriksson (s)

Krister Örnfjäder (s)

Eva-Lena Jansson (s)

Karin Åström (s)

Per Bolund (mp)